

Jord- och skogsbruksutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av naturvårdslagen

Till miljöutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av naturvårdslagen (RP 91/2026 rd): Ärendet har remitterats till jord- och skogsbruksutskottet för utlåtande till miljöutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Leila Suvantola, miljöministeriet
- specialsakkunnig Suvi Borgström, miljöministeriet
- lagstiftningsråd Karin Cederlöf, jord- och skogsbruksministeriet
- ledande expert Johanna Vanhatalo, jord- och skogsbruksministeriet
- biträdande professor i miljö- och hållbarhetsrätt Tiina Paloniitty, Finlands Naturpanel
- specialforskare Esa-Jussi Viitala, Naturresursinstitutet
- direktör för hållbar utveckling Antti Otsamo, Metsähallitus Metsätalous Oy
- organisationschef Teemu Simenius, Finlands Jägarförbund
- jurist, naturskyddsärenden Vilma Holkko, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- skogsombudsman Mats Holmgård, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf
- naturpolitisk chef Helena Herttuainen, Skogsindustrin rf
- biodiversitetsexpert Liisa Toopakka, Finlands naturskyddsförbund rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Finlands skogscentral
- Finlands viltcentral
- Finlands miljöcentral
- Centralförbundet för Fiskerihushållning
- Koneyrittäjät ry
- Förbundet för Ekologisk Odling rf
- Jordägarnas Förbund rf
- Finlands Sågindustri rf
- Finlands Fritidsfiskares Centralorganisation rf

Utlåtande JsUU 15/2026 rd

- WWF Finland
- Neova Oy.

Inget yttrande av

- Skogsbranschens Experter rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt om förslaget till ändring av naturvårdslagen

I propositionen föreslås flera ändringar i naturvårdslagen. Det viktigaste nya regelverket utgörs av bestämmelserna om naturvärden och handel med dem. Genom den föreslagna lagen möjliggörs också användning av naturvärden som produceras i enlighet med gällande bestämmelser, det vill säga hektar med naturvärden, för annat än för kompensation för försämring, alltså till exempel för företagens miljöansvar och för sammanslutningarnas och medborgarnas frivilliga insatser för naturen. Dessutom föreslås det att det till naturvårdslagen fogas bestämmelser om upprättande av en restaureringsplan enligt EU:s förordning om restaurering av natur. Det föreslås att vargen ska slopas från tillämpningsområdet för bestämmelserna om artskydd och bestämmelserna om skyddet av vargen ska i fortsättningen ingå enbart i jaktlagstiftningen. Det föreslås att fridlysningsbestämmelser för andra statliga naturskyddsområden förtydligas i fråga om tillåten jakt i områdena. Jord- och skogsbruksutskottet granskar nedan i sitt utlåtande närmare propositionens förslag, men lyfter först fram vissa aspekter på det nationella genomförandet av EU:s förordning om restaurering av natur med avseende på sitt eget ansvarsområde.

Jord- och skogsbruksutskottet behandlade kommissionens förslag till förordning om restaurering av natur i sitt utlåtande hösten 2022 (JsUU 28/2025 rd — U 76/2022 rd) och lyfte särskilt fram Finlands nationella särdrag, såsom det omfattande privata markägandet och vikten av jord- och skogsbruk. Dessutom betonade utskottet Finlands långa erfarenhet av frivilliga åtgärder som främjar naturvärden och ansåg att det även i fortsättningen är ytterst viktigt att utveckla frivilliga skyddsmetoder som baserar sig på forskningsdata. I Finland har i synnerhet handlingsplanen för den biologiska mångfalden i skogarna (Metso) och programmet Helmi, som fokuserar på att förbättra livsmiljöernas tillstånd, lyckats väl med att uppnå sina hektarmål för skydd. Att det handlar om frivilligt skydd har dessutom i hög grad bidragit till att öka åtgärdernas godtagbarhet och skyddets sociala hållbarhet. Jord- och skogsbruksutskottet har också i sitt utlåtande om kommissionens meddelande om en färdplan för naturkrediter (JsUU 31/2025 rd — E 80/2025 rd) betonat att marknaden för naturvärden inte ersätter behovet av offentlig finansiering, men att den kan komplettera exempelvis programmen Metso och Helmi som nämns ovan. Den offentliga och den privata finansieringen måste fortsättningsvis komplettera varandra.

Jord- och skogsbruksutskottet betonar att den ekonomiska, sociala och miljömässiga hållbarheten bör beaktas i ett brett perspektiv vid beredningen av restaureringsplanen. Det innebär att ökningen av den biologiska mångfalden måste samordnas med andra miljömål och andra sociala mål. I fråga om förordningen om restaurering av natur har kommissionen betonat att restaurering inte innebär att all ekonomisk verksamhet upphör i de berörda områdena, utan att naturen beaktas

Utlåtande JsUU 15/2026 rd

bättre än tidigare. Utskottet anser att denna utgångspunkt är viktig och att det är möjligt att bedriva jordbruk, skogsbruk, fiske och jakt på ett hållbart sätt utan att försvaga den biologiska mångfalden. Utskottet understryker att de åtgärder som tas med i restaureringsplanen inte får försämra livsmedelstryggheten, försörjningsberedskapen eller försörjningen för näringarna på landsbygden. Dessa villkor för beredningen av restaureringsplanen är ytterst viktiga också för att trygga det grundlagsfästa rättsskyddet, egendomsskyddet och näringsfriheten. I regeringsprogrammet för statsminister Orpo har det fastställts att försörjningsberedskapen och en ren inhemsk matproduktion ska tryggas och att åkrar på torvmark även i fortsättningen ska användas för att trygga försörjningsberedskapen och livsmedelstryggheten. Finland behöver nationell flexibilitet i klassificeringen av torvmarker. Målen för restaurering av boreala skogar bör inte tolkas så att de skulle leda till direkta begränsningar av avverkning eller annan användning av skogar utan nationell prövning. Restaureringen bör i första hand göras med frivilliga metoder som redan är i bruk, såsom genom att genomföra Metso-programmet.

Upprättandet av restaureringsplanen

Syftet med propositionen är att utfärda bestämmelser som kompletterar EU:s förordning om restaurering av natur som gäller upprättandet av en nationell restaureringsplan. Syftet med förordningen om restaurering av natur är att i enlighet med EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 säkerställa att Europas biologiska mångfald ska vara på väg mot återhämtning senast 2030 till nytta för människor, planeten, klimatet och ekonomin. Enligt artikel 16 i förordningen om restaurering av natur ska varje medlemsstat inom två år från det att förordningen trätt i kraft till kommissionen lämna ett utkast till den nationella restaureringsplan som omfattar perioden fram till 2050. Varje medlemsstat ska upprätta en reviderad nationell restaureringsplan i juni 2032. Den andra reviderade nationella restaureringsplanen ska upprättas i juni 2042. Förordningen om restaurering av natur låter den nationella lagstiftaren avgöra hur den nationella restaureringsplanen ska beredas och godkännas. Enligt propositionen ska statsrådet i enlighet med förordningen om restaurering av natur först lämna in ett utkast till nationell restaureringsplan till kommissionen. Tidsfristen för inlämnandet är före utgången av augusti 2026. Statsrådet godkänner den slutliga nationella restaureringsplanen när Finland har fått kommissionens kommentarer om utkastet och gjort de nödvändiga kompletteringarna i planen. Tidsfristen för detta är i slutet av augusti 2027.

Enligt propositionen ska beslutet om planen godkännas vid statsrådets allmänna sammanträde, eftersom det gäller frågor som hör till flera ministeriers ansvarsområde. De skyldigheter som följer av förordningen om restaurering av natur sträcker sig till flera sektorer från stadsmiljöer till naturmiljöer, skogsbruk, jordbruk och strömmande vatten. Den ekonomiska betydelsen av den nationella restaureringsplanen har redan vid beredningen av förordningen om restaurering av natur bedömts vara mycket betydande i Finland. Till stöd för beredningen av restaureringsplanen har man också redan försökt utreda dess konsekvenser för jord- och skogsbruket. Naturresursinstitutet publicerade 2026 bland annat en rapport om restaureringens konsekvenser för avverkningsmöjligheterna, skogsstrukturen samt förädlingsvärdet och sysselsättningen. Restaureringens konsekvenser för skogssektorn beror framför allt på att de skogar som i nuläget används för virkesproduktion skyddas ytterligare och att behandlingen av ekonomiskogar ändras. Jord- och skogsbruksutskottet betonar att enligt Naturresursinstitutets rapport beror konsekvenserna av EU:s förordning om restaurering av natur för Finlands skogsbruk i avgörande

Utlåtande JsUU 15/2026 rd

grad på restaureringsåtgärdernas omfattning och sättet att genomföra dem. Restaureringsplanen kommer att ta ställning till restaureringsåtgärdernas omfattning och sättet att genomföra dem, och planens samhällseliga och ekonomiska betydelse är således betydande. Så är fallet oberoende av att planen enligt propositionen inte har några rättsverkningar för privata markägare och att den inte anger enskilda områden som ska restaureras eller reserverar områden för naturskyddsändamål. Om det för att uppnå målen i förordningen om restaurering av natur är nödvändigt att ändra den nationella lagstiftningen, beslutar riksdagen om det i normal ordning. Restaureringsplanen medför inte i sig några nya befogenheter för myndigheterna. Planen får inte heller leda till så kallat informellt skydd. Genomförandet av restaureringsplanen med offentlig finansiering anpassas i praktiken i enlighet med den statsbudget som riksdagen årligen beslutar om. Enligt jord- och skogsbruksutskottet är det nödvändigt att riksdagen har även faktiska möjligheter att påverka verkställigheten och genomförandet av planen.

Enligt propositionen sker utarbetandet av en restaureringsplan under ledning av miljöministeriet i samarbete med centrala ministerier och andra aktörer och beslutet fattas av statsrådet. Miljöministeriet ansvarar för beredningen av den nationella restaureringsplanen, men varje ministerium bereder den del av restaureringsplanen som gäller det egna ansvarsområdet i samarbete med andra ministerier. Till exempel i fråga om restaurering av torvmarker, avlägsnande av hinder för strömmande vatten och förbättring av skogsnaturens och jordbruksmiljöns naturtillstånd bereds planen under ledning av jord- och skogsbruksministeriet. Också eventuella ändringar i lagstiftningen bereds vid det behöriga ministeriet. Jord- och skogsbruksutskottet anser det vara viktigt att man vid beredningen av restaureringsplanen på det sätt som förutsätts i EU:s restaureringsförordning säkerställer att olika aktörer har omfattande möjligheter att delta och interagera. I lagförslaget ingår också rätt för riksomfattande naturskyddsorganisationer och sammanslutningar som bevakar markägarnas intressen att söka ändring i statsrådets beslut om godkännande av restaureringsplanen.

Handel med naturvärden

Avsikten med de nya bestämmelser i naturvårdslagen som föreslås i propositionen är att påskynda utvecklingen av marknaden för naturvärden i Finland. I propositionen föreslås det att 11 kap. i naturvårdslagen ändras så att användningen av myndighetscertifierade hektar med naturvärden utvidgas utöver frivillig ekologisk kompensation också till andra frivilliga insatser för naturen, såsom påvisande av företagens och sammanslutningarnas naturansvar. Enligt den gällande lagen kan markägaren producera hektar med naturvärden bara för att någon annan med dem kan kompensera för den olägenhet för naturen som den har orsakat. I fortsättningen kan till exempel ett företag köpa hektar med naturvärden för att visa sitt ansvar, även om det inte har orsakat någon olägenhet som ska kompenseras. Jord- och skogsbruksutskottet konstaterar att produktionen av naturvärden baserar sig på långvariga förbindelser och anser därför att det är viktigt att regleringsmiljön är förutsägbar. En hektar med naturvärden som utvecklats för frivillig ekologisk kompensation är en beräkningsenhet som baserar sig på ekologisk vetenskaplig information och vars användning också som grund för insatser för naturen är välkommen.

Utvecklingen av marknaden för naturvärden kan bidra till genomförandet av EU:s förordning om restaurering av natur i Finland. Den offentliga finansieringen räcker inte ensam till för att tillgodose de ökande restaureringsbehoven. En växande marknad för naturvärden kan ge aktörer

Utlåtande JsUU 15/2026 rd

möjlighet att hitta åtgärder och objekt som är nära kopplade till den egna värdekedjan och där naturens tillstånd kan förbättras. Marknaden för naturvärden skapar nya inkomstmöjligheter för markägarna och erbjuder också för statsägda markers del ett sätt att komplettera budgetfinansieringen för skyddsområdenas del. Ur markägarens synvinkel är de centrala faktorerna på marknaden för naturvärden rätten att bestämma över den egna egendomen, rättigheternas tydlighet och möjligheten till en skälig och förutsägbar inkomstbildning. Jord- och skogsbruksutskottet betonar att det är viktigt att trygga mångnyttan i områdesanvändningen både med tanke på verksamhetens effektivitet och markägarnas vilja att delta. Regleringen bör möjliggöra produktion och utveckling av naturvärden och andra naturfördelar i samma områden också på lång sikt.

Enligt propositionen kan en markägare genom åtgärder som ökar naturvärdena producera naturvärden för att användas som ekologisk kompensation eller som insats för naturen. Skyddet av redan värdefull natur ökar nödvändigtvis inte antalet hektar med naturvärden, men det är en viktig åtgärd för att förebygga eventuella framtida försämringar eller olägenheter. Även skyddsbaseerade lösningar bör bättre än för närvarande identifieras som en del av marknaden för naturvärden. I naturvårdslagen har skyddskompensationen dock definierats så att man i kompensationen bara får räkna ut nyttan av att objektet nått naturtillstånd efter att ha skyddats. Enligt utredning till jord- och skogsbruksutskottet kan en korrigering av bestämmelserna om skyddskompensation bidra till att styra åtgärderna till de mest orörda objekten där nyttan av den olägenhet som undvikits kalkylmässigt är störst. Jord- och skogsbruksutskottet anser det vara viktigt att miljöutskottet ytterligare bedömer möjligheten att precisera bestämmelserna i naturvårdslagen så att även skyddskompensation kan användas som insats för naturen.

I utredningen till jord- och skogsbruksutskottet har det också lyfts fram risken för att en utvidgning av handeln med naturvärden till den internationella marknaden kan leda till att en del av styrningen av områdesanvändningen och bestämmanderätten flyttas utanför Finland. Utskottet betonar att enligt propositionen är hektar med naturvärden immateriella rättigheter. De ger alltså inte bestämmande inflytande över det markområde där de produceras. Köparen av hektar med naturvärde får endast rätt att framställa en av myndigheten verifierad invändning om att den försämring av naturvärdena som köparen orsakar har kompenserats eller att köparen har gjort en insats för naturen av viss omfattning. Enligt propositionen är det möjligt också för internationella aktörer att använda de naturvärden som produceras för att påvisa företags miljöansvar. Insatsen för naturen är alltså inte geografiskt bunden. Således är det möjligt att göra en insats för naturen i Finland även om de olägenheter som uppkommer i företagets värdekedja uppkommer utomlands. Enligt propositionen kommer internationella aktörer sannolikt att utnyttja de naturvärden som produceras i en situation där de är verksamma i Finland och vill att deras verksamhet ska framstå som ansvarsfull inför det finska samhället, men också inför sina finansierare, sin produktionskedja och sina aktieägare. Jord- och skogsbruksutskottet anser att det är viktigt att följa utvecklingen av handeln med naturvärden och den gränsöverkridande andelen av marknaden efter ikraftträdandet av lagändringarna, och att eventuella problem bör åtgärdas snabbt.

Som det sägs ovan föreslås det att bestämmelserna i naturvårdslagen kompletteras så att de naturvärden som markägaren producerar genom åtgärder som ökar naturvärdena också kan användas som insats för naturen för frivilligt påvisande av naturansvar. Godkännande av en insats för naturen förutsätter ett myndighetsbeslut. Enligt den nya reglering som föreslås i 11 kap. i

Utlåtande JsUU 15/2026 rd

naturvårdslagen har rättsinnehavaren till naturvärden rätt att på ansökan få ett beslut av Tillstånds- och tillsynsverket om godkännande av en insats för naturen. För att förebygga risken för grönmålning förutsätts det att stora företag som är skyldiga att rapportera om hållbarhet visar antingen att deras verksamhet inte medför betydande skadliga konsekvenser för den biologiska mångfalden eller att de iakttar en lindringshierarki. I Finland omfattas cirka 120 företag av kravet på hållbarhetsrapportering. Enligt lindringshierarkin ska olägenheter för naturen i första hand undvikas, därefter minimeras och kompensationsåtgärder vidtas först som en sista utväg. För att tröskeln för deltagande ska förbli rimlig införs inga nya skyldigheter för mindre företag. Det betyder att till exempel en privatperson, en förening, ett litet företag eller en stad kan finansiera en insats för naturen utan att behöva dokumentera iakttagandet av lindringshierarkin, medan stora företag och börsbolag måste göra det.

De administrativa kostnaderna för att sätta igång marknaden för naturvärden kan enligt utredning till jord- och skogsbruksutskottet utgöra ett hinder för att sätta igång marknaden. I propositionen hänvisas det i fråga om konsekvensbedömningen till 2022 års proposition om revidering av naturvårdslagen (RP 76/2022 rd). Kostnaderna för en ekologisk kompensation bedömdes utifrån den expertarbetstid som ett företag använder för planeringen, det eventuella konsultarbetet och den arbetstid som utförs som myndighetsarbete. Kostnaderna för ett enskilt fall utan åtgärds kostnader uppgick således till 11 650—37 950 euro. Åtgärds kostnaderna uppskattades till 1 000—6 000 euro per hektar. Av de ovan beskrivna kraven på och kostnaderna för expertarbete följer att systemet i praktiken är oåtkomligt för de flesta markägare utan utomstående hjälp. För att få systemet i bruk behövs det förmedlarorganisationer och rådgivning. Jord- och skogsbruksutskottet anser det också viktigt att miljöutskottet bedömer möjligheterna att lätta på den administrativa bördan och kostnaderna i anslutning till marknaden för naturvärden. Det är viktigt att följa hur lagstiftningen fungerar och verkställs samt hur kostnadseffektiv handeln med naturvärden är också efter att regleringen om handeln med naturvärden har trätt i kraft.

Pellervon taloustutkimus PTT ry har i en utredning beställd av jord- och skogsbruksministeriet bedömt markägarnas vilja att producera naturvärden samt vilka konsekvenser handeln med naturvärden har för användningen av naturresurser och värdekedjor. Enligt PTT:s utredning bedöms handeln med naturvärden inte ha några betydande konsekvenser för den nuvarande produktionen av råvaror inom jord- och skogsbruket inom den närmaste framtiden, utan den ses som en möjlighet att komplettera inkomsterna inom dessa sektorer. Denna bedömning baserar sig på att lågproduktiva områden eller områden som inte är i ekonomibruk sannolikt erbjuds som lämpliga för restaurering i första hand. Jord- och skogsbruksutskottet anser det vara viktigt att åtgärderna på marknaden för naturvärden i första hand riktas till områden vars betydelse för virkesproduktionen är liten. På så sätt kan den biologiska mångfalden stärkas utan att verksamhetsförutsättningarna för skogsbruket och virkesförädlingen försämrats. Inom jordbruket beror konsekvenserna av handeln med naturvärden delvis också på hur den beaktas i systemet med jordbruksstöd. EU och Finland bereder som bäst stödperioden för EU:s gemensamma jordbrukspolitik (CAP) 2028—2034. I utredningen till jord- och skogsbruksutskottet har det uttryckts oro över att marknaden för naturvärden används som grund för att flytta bort vårdbiotoper och annan skötsel av jordbruksnaturen från stödsystemet enligt den gemensamma jordbrukspolitiken. Enligt jord- och skogsbruksutskottet är det viktigt att handeln med naturvärden genuint stärker förutsättningarna för vård av jordbruksnaturen.

Utlåtande JsUU 15/2026 rd

Jord- och skogsbruksutskottet noterar att produktionen av naturvärden enligt propositionen är avgränsad till markägaren i 103 § i naturvårdslagen. Det praktiska naturskyddet, skötseln och restaureringen av livsmiljöer förutsätter dock ofta aktiva åtgärder, såsom anläggning, restaurering och skötsel av våtmarker, skötsel av vårdbiotoper, implementering av viltskogsvård och fångst av främmande rovdjur. Jord- och skogsbruksutskottet betonar att olika föreningar, såsom jakt- och fiskeföreningar, redan nu är viktiga aktörer i denna praktiska verksamhet. Jaktföreningarna utför många slags naturvårdsarbeten, såsom livsmiljöförbättringar. Inom vattenområdena har fiskeriområdena, delägarlagen, fiskeföreningarna, naturorganisationerna och andra lokala aktörer genomfört många slags restaureringsåtgärder till förmån för vattennaturen. Dessa åtgärder har förbättrat fiskarnas lekområden, ökat vattendragens strukturella mångfald och stärkt naturens rekreativvärden. I de sakkunnigyttranden som jord- och skogsbruksutskottet fått har det ansetts viktigt att utreda om ekologisk kompensation och insatser för naturen kan produceras också exempelvis via en förening i större områden som projekt för skötseln av livsmiljöer.

Ändring av vargens skyddsstatus

I propositionen föreslås det att vargen ska strykas från tillämpningsområdet för bestämmelserna om artskydd och att bestämmelserna om skyddet av vargen i fortsättningen ska ingå bara i jaktlagstiftningen. Jord- och skogsbruksutskottet behandlade den ändring av jaktlagen som berörde ändringen av vargens skyddsstatus i sitt betänkande (JsUB 7/2025 rd — RP 173/2025 rd). Bakgrunden till propositionen var den ändring av habitatdirektivet ((EU) 2025/1237) som gäller vargens skyddsstatus och som antogs i juni 2025. Överföringen av vargen från habitatdirektivets bilaga IV (strikt skyddade arter) till bilaga V (arter för vilka insamling i naturen kan bli föremål för förvaltningsåtgärder) möjliggjorde också ändringar i den nationella lagstiftningen. Genom den ändring av naturvårdslagen som ingår i den nu aktuella propositionen stryks vargen från tillämpningsområdet för lagens 8 kap. och bestämmelserna i 78 och 79 § kan inte längre tillämpas på vargen, och inte heller i 83 §, där det föreskrivs om undantag från de nämnda bestämmelserna. Av ändringarna är den som görs i lagens 78 § primärt förtydligande, eftersom det i själva bestämmelsen uttryckligen hänvisas till djurarterna i bilaga IV a till habitatdirektivet. Eftersom vargen efter ändringen av bilagan till habitatdirektivet inte längre ingår i bilagan, är bestämmelsen inte längre tillämplig på den. Jord- och skogsbruksutskottet anser det motiverat att också naturvårdslagen ändras i enlighet med habitatdirektivet och ändringen av vargens skyddsstatus.

Ändring av fridlysningsbestämmelsen för andra statliga naturskyddsområden

I regeringsprogrammet för statsminister Orpo konstateras att motsättningarna mellan jakt och naturvård motverkas och att jaktmöjligheterna inte begränsas utan grund till exempel i naturskyddsområden. I propositionen föreslås det förtydligande ändringar i bestämmelserna om andra statliga naturskyddsområden än nationalparker och naturreservat till den del det handlar om jakt i dessa områden. På andra statliga naturskyddsområden tillämpas enligt 52 § 1 mom. i naturvårdslagen samma bestämmelser som på nationalparker och naturreservat, om inte något annat anges i de följande bestämmelserna. Genom ändringen av lagens 52 §, som gäller fridlysningsbestämmelser för andra statliga naturskyddsområden, görs fridlysningsbestämmelserna för andra statliga naturskyddsområden tydligare genom att en internt motstridig hänvisningsbestämmelse stryks. Jord- och skogsbruksutskottet välkomnar de

Utlåtande JsUU 15/2026 rd

föreslagna ändringarna, vars syfte är att genomföra skrivningarna i regeringsprogrammet, men betonar samtidigt att arbetet för att ändra bestämmelserna om de gamla skyddsområden som inrättats genom förordning bör fortsätta i enlighet med regeringsprogrammet. I Finland har både privata och andra statliga naturskyddsområden inrättats i årtionden och fridlysningsbestämmelserna för dem har utformats enligt situationen vid varje tidpunkt.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Jord- och skogsbruksutskottet föreslår

att miljöutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 9.6.2026

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Ritva Elomaa saf
vice ordförande Anne Kalmari cent (delvis)
medlem Markku Eestilä saml (delvis)
medlem Tiina Elo gröna (delvis)
medlem Veronika Honkasalo vänst (delvis)
medlem Janne Jukkola saml (delvis)
medlem Teemu Kinnari saml (delvis)
medlem Milla Lahdenperä saml (delvis)
medlem Helena Marttila sd (delvis)
medlem Anders Norrback sv (delvis)
medlem Piritta Rantanen sd
medlem Jenna Simula saf (delvis)
medlem Timo Suhonen sd (delvis)
medlem Eerikki Viljanen cent (delvis)
medlem Peter Östman kd
ersättare Ari Koponen saf (delvis).

Sekreterare var

utskottsrad Tuire Taina.

Utlåtande JsUU 15/2026 rd Avvikande mening 1/cent

Avvikande mening 1

Motivering

Centern instämmer i utskottets utlåtande till den del det gäller handeln med naturvärden, ändringen av vargens skyddsstatus och ändringen av fridlysningsbestämmelsen för andra statliga naturskyddsområden. I fråga om dessa innehåller propositionen flera förslag som kan understödjas och som främjar tryggheten av den biologiska mångfalden, markägarnas möjligheter att delta i frivilliga insatser för naturen samt ett konsekvent genomförande av politiken för stora rovdjur.

Centerns stora oro gäller dock det nationella genomförandet av EU:s förordning om restaurering av natur och i synnerhet beredningen, godkännandet och den parlamentariska behandlingen av den nationella restaureringsplanen.

Det handlar om ett beslut som är viktigt för Finlands framtid och finländarna. Restaureringsplanens samhälleliga, regionala och ekonomiska betydelse är exceptionellt stor. Naturresursinstitutet bedömer att de totala kostnaderna för genomförandet av förordningen om restaurering av natur kan uppgå till 13—19 miljarder euro i Finland. I ramarna för statsfinanserna har det ändå inte anvisats någon finansiering för genomförandet av planen. Det väcker allvarliga frågor både om planens genomförbarhet och dess konsekvenser för markägarna, näringarna och regionutvecklingen.

Genomförandet av förordningen om restaurering av natur påverkar oundvikligen jord- och skogsbruket, vattenhushållningen, energiproduktionen, transportinfrastrukturen och utnyttjandet av naturresurser i övrigt. I värsta fall kan planen med konsekvenser som sträcker sig långt in i framtiden permanent och i grunden förändra markanvändningen och naturresurspolitiken i Finland. Centern anser att man i en så här viktig fråga inte kan åsidosätta en demokratiskt vald riksdag eller lämna behandlingen av den plan som ligger till grund för restaureringsåtgärderna enbart till statsrådet.

Också vid utskottsutfrågningen har det framförts betydande osäkerhetsfaktorer om planens konsekvenser. I sakkunnigyttrandena har det betonats att det ännu inte finns en tillräckligt exakt bedömning av vilka konkreta åtgärder som ska vidtas i olika områden, hur de riktas regionalt eller hurdana ekonomiska konsekvenser de kommer att ha. Dessutom har det uttryckts oro över att man i planen i praktiken kan dra upp riktlinjer för lösningar som påverkar markägarnas markanvändning utan säkerhet om finansieringen av dem, vilket ökar den rättsliga osäkerheten och kan leda till risk för så kallat informellt skydd. Centern delar den oro som uttryckts i sakkunnigyttrandena.

Centern förutsätter att utkastet till nationell restaureringsplan innan det lämnas till Europeiska kommissionen bör lämnas till riksdagen i form av statsrådets redogörelse. Redogörelseförfarandet är ett minimikrav för att riksdagen genuint ska kunna bedöma planens konsekvenser, ta ställning till dess mål och bilda en parlamentarisk uppfattning innan riktlinjer som är bindande för Finland lämnas till kommissionen för bedömning.

Utlåtande JsUU 15/2026 rd **Avvikande mening 1/cent**

Därför bör Finland ansöka om uppskov beträffande tidsfristen för inlämnande av utkastet till restaureringsplan så att riksdagen på behörigt sätt hinner behandla statsrådets redogörelse under höstsessionen. Det nationella parlamentets rätt till inflytande kan inte underställas administrativa tidtabeller i en situation där det är fråga om konsekvenser i miljardklassen och långsiktiga riktlinjer för användningen av Finlands naturresurser.

Också den slutliga nationella restaureringsplanen ska föreläggas riksdagen för bedömning innan den godkänns. Genomförandet av planen kommer i vilket fall som helst att påverka de kommande årens beslut om de offentliga finanserna, utgifterna för statsfinanserna och omvärlden för många näringar. Riksdagen måste ha en faktisk möjlighet att bedöma dessa konsekvenser och fullt ut öva den budget- och kontrollmakt som tillhör den enligt grundlagen.

Centern anser att ett lagstadgat redogörelseförfarande är nödvändigt eftersom restaureringsplanens ekonomiska, samhällliga och regionala konsekvenser är omfattande. På så sätt kan man säkerställa ett öppet beslutsfattande, parlamentarisk legitimitet och att Finlands nationella intressen, markägarnas rättigheter och näringarnas verksamhetsförutsättningar beaktas på behörigt sätt innan Finland förbinder sig slutligen till någonting.

Avvikande mening

Vi föreslår

att 13 a § i lagförslaget får ett nytt 3 mom. som följer:

13 a §

Nationell restaureringsplan

Miljöministeriet svarar för utarbetandet av den nationella restaureringsplan som avses i artikel 15 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1991 om restaurering av natur och om ändring av förordning (EU) 2022/869. Varje ministerium bereder den del som gäller det egna ansvarsområdet. Styrningen och uppföljningen av verkställigheten av restaureringsplanen åligger varje ministerium i fråga om det egna ansvarsområdet.

Statsrådet

1) beslutar om inlämnande av utkastet till nationell restaureringsplan till Europeiska kommissionen,

2) godkänner den nationella restaureringsplanen.

Statsrådet lämnar riksdagen en redogörelse (Ny)

1) innan det utkast till nationell restaureringsplan som avses i 2 mom. 1 punkten lämnas till Europeiska kommissionen,

2) innan den nationella restaureringsplan som avses i 2 mom. 2 punkten godkänns.

Utlåtande JsUU 15/2026 rd
Avvikande mening 1/cent

Helsingfors 9.6.2026

Anne Kalmari cent
Eerikki Viljanen cent

Utlåtande JsUU 15/2026 rd
Avvikande mening 2/gröna och vänst

Avvikande mening 2

Motivering

Regeringens proposition med förslag till ändring av naturvårdslagen innehåller ändringar som gäller den nationella restaureringsplanen, marknaden för naturvärden och ändringar i vargens skyddsstatus.

De största missförhållandena både i propositionen och i utskottets utlåtande gäller ändringen av vargens skyddsstatus. Ändringen av naturvårdslagen följer av de ändringar i jaktlagen som godkändes 2025 (RP 21/2025 rd och RP 173/2025 rd; JsUB 1/2025 rd och JsUB 7/2025 rd). Det är dock ytterst viktigt att notera att de ändringar av jaktlagen som ändrar skyddet av vargen och som gjordes 2025, särskilt RP 173/2025 rd, hade beretts ytterst bristfälligt. Att försvaga vargens skyddsstatus genom bristfälligt motiverade och även i övrigt dåligt beredda propositioner är ett hot mot bevarandet av en livskraftig vargstam i Finland.

Naturpanelen har i sitt yttrande påpekat att Finland om det så önskar skulle ha möjlighet att behålla det striktare skyddet av vargen nationellt trots ändringarna i EU-lagstiftningen. Vargens situation i Finland är fortfarande svag och vargen är en akut hotad art i Finland. Grunderna för upprätthållande av skyddet är starka och det finns inga grunder för hävning av skyddet.

Även om det i denna proposition endast är fråga om en ändring av naturvårdslagen och viktiga beslut som påverkar vargens status har fattats redan tidigare i fråga om jaktlagen, är den här propositionen en del av en serie åtgärder där jakt på hotade arter främjas ansvarslöst. Skyddet av vargen i Finland har försämrats avsevärt och i varje omgång har det gjorts utan tillförlitliga och trovärdiga bedömningar av hur ökad jakt påverkar den akut hotade vargstammen i Finland. Den här politiken är djurfientlig och ansvarslös med tanke på den biologiska mångfalden.

När det gäller marknaden för naturvärden betonar utskottet vikten av uppföljning. Vi anser att det är viktigt att man vid uppföljningen fäster uppmärksamhet vid förverkligandet av insatser för naturen, och om antalet insatser för naturen förblir mycket litet, måste man ingripa i orsakerna till att företagen inte har vidtagit insatser för naturen.

När det gäller den nationella restaureringsplanen anser vi att utskottet i sitt utlåtande lägger stor vikt vid hotbilder och risker för Finlands ekonomi och i synnerhet för skogs- och jordbruket. Det är viktigt att beakta även de fördelar som restaureringen medför, också för ekonomin. Restaureringen är en nödvändig del av de åtgärder genom vilka både Finland och EU strävar efter att nå målet att stoppa förlusten av biologisk mångfald. Utöver naturvärden ger restaureringen bland annat många lokala arbetstillfällen. Också till exempel försvarssynergier är viktiga och de utreds för närvarande i Finland.

Avvikande mening

Vi föreslår

Utlåtande JsUU 15/2026 rd
Avvikande mening 2/gröna och vänst

att miljöutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 9.6.2026

Tiina Elo gröna
Veronika Honkasalo vänst